СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 166. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 20. липня, 1925. — VOL. XXXIII. No. 166. Jersey City, N. J. Monday, July 20. 1925. THREE CENTS

Правительство приготовлює плян розвязки углевої кризи в Пенсилвенії.

СВОМПСКАТ, МЕСС., 17. липня. — Сьогодня приїхав сюди до президента Кулиджа міністер праці Дейвис.

Він виїздить до Англії, де між іншим буде студіювати ситуацію в углевому промислі і тому перед виїздом хоче з президентом обговорити найважнійші питання, а передівсім справу кризи в промислі твердого угля (антрациту) в Пенсилвенії.

Як відомо, дня 1-ого вересня с. р. кінчиться умова між власниками копалень угля і майнерами і майнери грозять страйком, коли власники до того часу не приймуть їх домагань.

Міністерство праці зноситься з майнерами і власниками копалень і хотіло-б посередничити, аби не дійшло до страйку, але воно не має великих надій на успіх в сьому, бо власники уперлись проти підвишки платень.

З уваги на те, як кажуть, президент Кулидж і міністер Дейвис обговорювали власний урядовий плян розвязки углевої кризи в Пенсилвенії. Покищо вони сього пляну не виявляють, а держать в тайні, в надії, що ще прийде до порозуміння без урядової інтервенції.

Міжтим міністер Дейвис буде в Англії, але він вернеться 25-ого серпня с. р., саме впору, щоб узятись до вирішення углевої кризи перед загрозою страйку.

БУРЯ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 17. липня. — Вночі, з 16-ого на 17-ого с. м., шаліла страшна буря в стейтах: Ню Йорк, Ню Джерзи, Канетикат, Пенсилвенія. Вона засягла і сусідні стейти, а навіть провінцію Онтеріо в Канаді.

Буря наробила дуже богато шкоди. Нонищила ліси, сади, дороги, зелізничі шляхи, телеграфічні і телефонічні проводи, доми і т. і.

Шкоди обчисляють на міліони. Навіть в малих громадах втрати ідуть в сотки тисяч долярів.

Підчас бурі згинуло теж кілька осіб від громів і випадків, а богато потерпіло поранення.

ГРІМ ЧЕРЕЗ РАДІО-АПАРАТ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 17. липня. — В Сейлем, Н. Й., ударив грім в церкву підчас молитви вірних. Грім нікого не ранив ані не запалив церкви.

З Питсбурга повідомляють, що там грім убив одного чоловіка, котрий слухав радіо-концерту, засиливши слухавки на уха. Се антена його радіо-апарату зловила грім і передала слухачеви. Він помер на місці.

ОГОНЬ З ГРОМУ.

ПОКІПСІ, Н. Й., 17. липня. — В недалекій громаді Статсбурґ ударив грім в забудовання Роберта С. Гантингтона і спричинив пожар, який наробив шкоди до $100,000.

ЗМЕНЬШЕННЄ ЗАРОБІТНИХ ПЛАТЕНЬ.

ЛОРЕНС, МЕСС., 17. липня. — Тутешні вовняні фабрики оголосили, що з днем 27-ого с. м. зменьшують платні своїх робітників о 10%.

Се зменьшення дотикає 40,000 робітників.

ВЕЛИКИЙ ДВОРЕЦЬ В НЮАРКУ.

НЮАРК, Н. ДЖ., 17. липня. — Пенсилвенійська зелізниця зладила плян нового великого злученого двірця (юніон стейшен) в Нюарку.

Будинок нової стації має бути на блаку між улицями Маркет, Каммерс і Ривер і має коштувати $12,500,000.

Стації як Менґеттен Тренсфер, Гадсон Тубс Стейшен і при улицях Маркет і Савт будуть знесені.

ПОЗИЧКА ДЛЯ АВСТРАЛІЇ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 17. липня. — Фінансова фірма Дж. П. Морґен і Ко. оголосить в понеділок позичку для Австралії в сумі $75,000,000.

Позичку, кажуть, розхоплять американські банки миттю.

Одночасно англійські банки в Лондоні закуплять бондів сеї позички на $25,000,000.

ПРО ОБСТРУКЦІЮ В СЕНАТІ.

ФАЙЛЕР, Айдаго, 17. липня. — Тут промовляв сьогодня айдаговський сенатор Виллиєм Бора на зібранню 3,000 фармерів.

Бора говорив між іншим і про віцепрезидента й голову сенату Чарлза Доса.

Він сказав, що Дос підчас інавґурації вирвався із своїм виступом проти реґуляміну, який дозволює обструкцію (филибастер). Одначе він, казав Бора, тоді не знав богато про правильник сенату і тепер він самий се помітив.

Вкінці Бора зазначив, що обструкція в сенаті не шкідна, бо вона ще ніколи не убила на все доброго законопроекта, але зате нераз забалакала на смерть лихі законопроекти.

ВОРК НЕ УСТУПАЄ.

ШИКАҐО, ІЛЛ., 17. липня. — Міністер внутрішніх справ Ґуберт Ворк, котрий переїздив сюди до Вашинґтону, заявив, що чутки, які подала преса, буцімто він має уступити, цілком неправдиві.

Він додав, щоколинебудь вдруге появляться такі чутки, то газети сміло можуть самі від себе зараз на другий день їх заперечити, бо він і гадки не має уступати.

Українські Громадяни!

Чи Ваша громада не повинна причинитися своєю жертвою до ратовання українського народу від голодової смерти?

Чи хвиля страшної руїни на українських землях не зеднає нас знову в одну могучу сімю і чи ми, українська заморська іміґрація, не відновимо гідно на ляцький терор і насильство?

Кличемо ще раз:

ДО ПРАЦІ! СПІШІТЬ НА НАРОДНІ ВІЧА ТА СВОЄЮ ЖЕРТВОЮ ПОМОЖІТЬ КРАЄВИ!

По інформації пишіть до:

ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

УСПІХ Д-РА ВОЛОДИМИРА БАЧИНСЬКОГО.

З початком квітня с. р. приїхав до Канади зі Львова др. Володимир Бачинський, тамошній адвокат і секретар Українського Еміґраційного Запомогового Товариства в товаристві о. Й. Жана.

Др. В. Бачинський спершу удався до Виннипеґу, Ман., щоб пізнатися з тамошними українськими орґанізаціями, а відтак обїхав цілу Канаду і приглянувся життю українських фармерів.

Його метою було пізнати життє українських фармерів в Канаді і поробити заходи, щоб канадійське правительство не замикало доступу до Канади українським селянам із Західної України, котрі хотять виеміґрувати ізза недостачі землі в рідному краю.

По довших переговорах в Оттаві удалось д-ру В. Бачинському переконати правительство Канади, щоб допущено українських еміґрантів і воно приняло в цілости плян д-ра В. Бачинського. На основі сього пляну може виеміґрувати до Канади около 20,000 Українців протягом року.

Др. Бачинський уже виїхав до Европи кораблем Мавретанія з Ню Йорку.

В Европі буде ще в Анґлії, Франції, Швайцарії, Німеччині, Австрії і Чехо-Словаччині і відтак вернеться до Львова.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ В ЧУЖІЙ ПРЕСІ.

В останніх часах появились в французькій, швайцарській, німецькій і литовській пресі статті проф. д-ра М. Лозинського; в париській „Revue Internationale" з 30 цвітня: „Справа забезбеки й Польща," з 1. червня: „Справа українського університету в Польщі", в „National-Zeitung" (Базель) з 25-го червня: „До ревізії польських границь"; в „Frankfurter Zeitung" з 30. цвітня: „Як Польща сповняє свої зобовязання" (про невведення закона про воєвідську самоуправу й український університет); в „Litauische Rundschau" (Ковно) з 2. цвітня: „До питання про ревізію границь Польщі", з 1. мая: „Як Польща додержує свої зобовязання", з 13. мая: „Польща і східні окраїни, Українська відповідь" (на анкету польських політиків в „Tygodnik-y Ilustrowan"-ім), з 21. червня: „Двояка міра Ради Союза Націй" (в відношенню до петиций Українців у Польщі і Поляків у Литві); з 24. червня: „Політика Польщі що-до народностий. До уступлення Тугута."

НОВА КАНАДІЙСЬКА ФАБРИКА ПАПЕРУ.

По довгих торгах і коровода паперова компанія Спениш Ривер Полп, яка дістала концесію на будову великої папірні у Манитобі, вибрала місце на будову фабрики у Форт Александер, в околиці Викторія Біч, Ман. Таке оповістив віцепрезидент компанії, Ґрей, промисловій комісії у Виннипеґу, котра домагалась, щоби фабрику побудовано у Виннипеґу. Будова буде коштувати около чотири і пів міліона долярів і зачнеться безпроволочно, скоро тільки інжиніри прилагодять пляни. Фабрика буде виробляти 200 тон паперу денно і дасть заняттє богато робітникам.

Ґрей заявив також, що при будові фабрики дістануть роботу головно манитобські робітники, які без роботи. У Виннипеґу фабрики не буде тому, що кошт спроваджування дерева був би завеликий, коли до Форт Александер можна спроваджувати дерево сплавами.

ЗАХІДНО - УКРАЇНСЬКИЙ „ПЛУГ" В КИЇВІ.

З Києва сповіщають про зорґанізованнє групи письменників Західної України, еміґрантів з Галичини, Буковини, Закарпатської України, Холмщини і Бесарабії в секцію Західно-українського „Плуга". За завданнє західно - українські Плужани ставлять собі:

1. Знайомити широке громадянство Рад. України зі становищем окупованих західно-українських еміґрантів і пікловання їх культурним та політичним розвитком.

2. Подавати моральну підтримку братам у Західній Україні в їх боротьбі з капіталістичним ладом.

Для досягнення своєї мети Секція Зах.-укр. „Плуга" шукати-ме шляхів для тіснійшого звязку із земляками на Зах. Україні і на еміґрації закордоном, щоб познайомитися близше із сучасним становищем західно-українських земель.

За голову обрано Дмитра Загула, за секретаря Василя Атаманюка.

ОРГАНІЗАЦІЇ СЕЛЯНОК.

Вся Україна покрилася ріжними жіночими орґанізаціями. Часто-густо відбуваються зїзди та наради, на котрих обговорюється пекучі справи. Зїзди бувають районні або сільські. Останніми часами відбулися такі зїзди в Київщині, Подільщині та на полудні України.

ПРОФЕСІЙНА ОРҐАНІЗАЦІЯ РОБІТНИКІВ В КАНАДІ.

Більшість орґанізованих робітників в Канаді належить до так званих „інтернаціональних юніонів", які обіймають робітників в цілій Північній Америці і яких центральні установи находяться здебільша в Злучених Державах. Взагалі 89 таких інтернаціональних юніонів має свої місцеві орґанізації і членів в Канаді. Між ними професійна орґанізація шахтярів (Юнайтед Майн Воркерз оф Америка) має в Канаді 20,500 членів, а братство залізничників (Бродергуд оф Рейлровд Трейнмен) 14,409 членів.

Взагалі при кінці 1924 року професійні робітничі орґанізації в Канаді мали 2,429 місцевих ґруп і 260,643 членів. З того Інтернаціональні юніони 2,034 ґруп з 201,981 членами; не-інтернаціональні 268 ґруп з 21,761 членами; незалежні юніони 33 ґруп з 11,901 членами; католицькі орґанізації 94 ґруп з 25,000 членами.

Від 1922 року число членів в усіх професійних орґанізаціях Канади зменшилося о 17,449.

НАЙСТАРША ПОВІСТЬ НА СВІТІ.

Один з управителів лондонського музею (Брітіш Мюзеум) Артур Валяй скінчив тепер переклад першого тому повісти, яка є найстарша в світі. Є це твір східного автора Муракі, написаний в 1004 році перед Христом. В тій повісти виступає 800 осіб, а видрукувана вона занялаб дванайцять товстих томів. Пан Валяй потребує одного року часу на переклад одного тому, отже жде його ще велика праця.

МИШИ ПЕРЕПЛИЛИ ДНІСТЕР.

Між Тирасполем і Дубосарами на Одещині зявилася була сила миший. Зграї миший підійшли до Дністра, кинулися в воду й перейшли з українського берега в Бесарабію. Кілька годин Дністер вкривали миші. Частина миший потопилась, частина вийшла на протилежнім березі. Тепер на українському березі миший нема.

ЩЕ НЕ ЗУКРАЇНІЗОВАНО.

Згідно з постановою Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету про негайну українізацію радянського апарату, Рада Народніх Комісарів обрала спеціяльну комісію кермувати роботами українізації. В комісію увійшли: Чубар, Булат, Скрипник та Шумський, за голову комісії обрано Чубаря.

Міліони англійських юнійних робітників лучаться для спільної боротьби.

ЛОНДОН, 17. липня. — Тут відбулась нині нарада виконуючого комітету юній майнерів, зелізничників, машиністів, робітників корабельних заводів і перевозових підприємств, у справі злуки для основання спільного союза тих юній і обєднання міліонів юнійних робітників задля спільної боротьби.

Завданнем того союза має бути офензивна (наступаюча) і дефензивна (оборонна) боротьба у всяких промислових спорах.

Якщо сі заходи увінчаються успіхом, так той союз юній міг би проголосити загальний страйк в Анґлії у випадку вибуху страйку в копальнях угля.

Тутешній дневник Дейлі Мейл затривожився сим пляном робітничих юній і каже, що керма над ними впаде в руки соціялістів і комуністів.

Правительство теж занепокоїлось заходами юній і хоче всіми способами не допустити до вибуху углевого страйку.

Міністер военної фльоти Бриджмен обновив переговори з провідниками майнерів. Він сподівається, що майнери ще згодяться на урядовий слідчий суд і віддадуть йому до вирішення спір в углевому промислі.

НОВІ АНҐЛІЙСЬКІ КРУЖЛЯКИ.

ЛОНДОН, 17. липня. — Британський кабінет приняв нині домаганне міністра военної фльоти Бриджмена, щоб Англія побудувала за три роки 18 нових кружляків коштом $180,000,000.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ КИТАЮ.

ЛОНДОН, 17. липня. — Тутешні ґазети пишуть, що Анґлія, Америка і Японія погодились уже щодо скликання конференції у справі Китаю в скорому часі.

ВЖЕ ЗАБИРАЮТЬСЯ З РУРЩИНИ.

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельґії, 17. липня. — Тут була нарада представників Анґлії, Франції і Бельґії у справі опорожнення Рурщини з окупаційних військ.

Всі вони погодились, щоб забрати війска з Рурщини.

Небаром зачнеться вже евакуація рурських міст Діссельдорфа, Дуісбурґа і Рурорта.

СТРАЙК В БЕЛЬҐІЇ.

БРУКСЕЛЯ, 17. липня. — В Бельґії проголошено загальний страйк в сталевому промислі. Загалом страйкує 69,000 робітників.

Причиною страйку було предложенне власників сталевих заводів, щоби зменьшити заробітні платні о 5%.

ПЕНЛЄВЕ И ЕРРЮ ПІД ВОДОЮ.

ШЕРБУРҐ, Франція, 17. липня. — Премієр Пенлеве і голова парляменту Ерріо відвідали тут сьогодня одну підводну лодку і плили якийсь час під водою, оглядаючи пeріскопом околицю на верхні моря.

БІДА В МАРОКУ ДЛЯ ФРАНЦУЗІВ.

ПАРИЖ, 17. липня. — Военні кореспонденти французьких і заграничних ґазет вказують на се, що в Мароку замало французького війска і через те воно мусить бути безупинно на фронті, без потрібного відпочинку. Се французькі жовніри відчувають тим більше, що тепер в Мароку небувала спека, якої вони не всилі видержувати.

Все те причинюється до того, що команда звертається з розпучливим зазивом до Парижа о поміч.

Тутешній дневник Пті Журналь подає депешу з Феау, в Мароку, що у битвах з Ріфами Французи стратили досі 709 в убитих, 2,775 ранених і 666 страчених. Страчених ґазета числить до убитих, бо, як кажуть, Абд-ел-Крім доселі не взяв більше в полон як 30 Французів.

Сей дневник пише також, що Абд-ел-Крім має німецьких летунів, відомих ще із світової війни.

Та, пише він, найбільше небезпечна для Франції пропаґанда аґентів Абд-ел-Кріма проти Франції, яка дуже шириться серед мароканського населення.

ДЕРЖАВ ЖІНКУ ДВА РОКИ В ОКОВАХ.

ПАРИЖ, 17. липня. — Тутешня поліція викрила в замку в Шатенай жінку тутешнього богатого фабриканта Шарля Солера в окремій келії і прикуту ланцюхами до муру.

Коли її освободжено, вона сказала, що її чоловік змусив, тому два роки, щоби зробила тестамент і йому все записала, а коли вона сповнила його волю, він хотів, щоб вона померла і вивіз її до замку, де її прикуто і морено голодом два роки.

Солера арештовано. На допиті він сказав, що вона божевільна. Але її оглянуло трох лікарів, котрі ствердили, що вона цілком здорова на умі.

Ся подія викликала сензацію в цілому Парижі, особливо з уваги, що Солер великий приятель бувшого президента републики (Пуанкаре?).

ПЕРЕПЛИВАЛА АНҐЛІЙСЬКИЙ КАНАЛ.

ПАРИЖ, 16. липня. — Панна Ліліян Геррисон з Арґентини пробувала переплисти Анґлійський канал (між Францією й Анґлією), одначе переплила тільки 5 миль і пересіла на лодку. Вона заявила, що вода для неї була за зимна і вона простудилась, бувши у воді майже 9 годин, та обіцяла, що буде ще раз пробувати здобути осяг на Анґлійському [illegible] вода буде теплійша.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДВА ПРИКЛАДИ

З Берліна повідомляють, що великий спадок, який оставив німецький магнат Гуґо Стіннес, розлітається.

Він оставив його двом своїм синам, які зачали суперечку ізза розділу спадку. Не спорили довше як пів року, а майно пійшло в руки ресіверів.

Коли покійний помер, воно представляло вартости понад $100,000,000, а тепер ледви чи що останеться.

* * *

Зновуж з Лондону повідомляють, що спілки робітничих юній обеднались у союз для взаїмної помочі. Першим завданнем союза помогти майнерським юніям вчасі страйку — страйком загальним.

І вже є успіх обеднання.

Англійське правительство зачало на ґвалт заходитись коло майнерської юнії, обіцюючи їй співділанне, щоб тільки не вибух загальний страйк.

* * *

Нехай і сі два приклади послужать Українцям на науку, що у всякій роботі поможе їм до успіху чи до побіди обеднанне, а пошкодить розеднанне.

ОСВІТА НА СЕЛАХ УКРАЇНИ

На черговім засіданню Ради Народніх Комісарів Української Соціялістичної Радянської Републики вислухано доповідь Української Державної Плянової Комісії про стан шкіл на Україні.

Рада Народніх Комісарів визнала за потрібне збільшити кошти на сільські школи. На Волині, Поділлі, Полтавщині, Донеччині, Чернигівщині найблизших років на потреби освіти села треба збільшити до 75—80 відсотків загальної суми, що дається на освіту сих ґуберній. На Харківщині, Київщині, Одещині й Катеринославщині, де низка установ обслуговує разом міське і сільське населенне, витрачати на народню освіту на селі треба 65—75 відсотків усіх гроший, що даються на народню освіту.

ЛІСИ НА УКРАЇНІ

Правительство України видало декрет, яким призначується в користоване селянства 900,000 десятин ліса. Се приблизно четверта часть всього лісового богатства, бо лісів на Україні 3 міліони 500 тисяч десятин.

В звязку з головищим розпорядком в области лісової господарки вийде новий декрет про заложенне на Україні лісових шкіл і приділ для них окремих лісових участків. Сі школи будуть між іншим орґанізувати масові посадки дерев на селах.

ЯК ПОЛЬСЬКІ ДІДИЧІ ПЛАТЯТЬ ПОДАТКИ?

З промови сенатора Пастернака, виголошеної в польському сенаті 15. червня с. р.

Коли бідний селянин не всилі заплатити податку, то приїздить секвестратор і забирає найконечнійші в господарстві речі — плуг, борону, хомут, сірак і т. д., а коли обшарник не платить податку, то про примусове стяганне й не чути. Польські поміщики на „кресах" взагалі податків не платять. Так в рівенському повіті на Волині із 48 поміщиків ґрунтовий податок заплатило в маленькій части всього 27, а маєтковий лище 2 (!). Решта не вплатила нічого. Так наприклад Адам Любомирський, котрому визначено ґрунтового податку 6,203 зл., нічого не заплатив. Маєткового визначено йому 71.038 зл. та він теж нічого не заплатив. Йосиф Киженіцький, котрому визначено ґрунтового податку 2,074 зл., а маєткового 7,851 зл., не заплатив ані гроша. Малинському визначено ґрунтового податку 3,441 зл., з чого заплатив аж 72 зл., а маєткового визначено йому 63,748 зл., з чого не заплатив нічого. Губертови Любомирському вимірено ґрунтового податку 11,674 зл., та він не заплатив нічого; маєткового вимірено 78,184 зл і він теж незаплатив ні шаґа і т. д. і далі. Всі обшарники рівенського повіту заплатили в 1924 році всього 11 відсотків ґрунтового податку, а маєткового не заплатили навіть 1 відсотка.

А що буде, як селянство пійде на науку до панів і за їх прикладом?

КРАХ ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІТИКИ НАД БАЛТИКОМ

Правительство Латвії запросило представників Литви та Естонії на політичну конференцію до Риги. Педставниками всіх трох републик будуть міністри заграничних справ. Предметом нарад будуть осьякі справи: 1) Дотеперішня співпраця Естонії, Латвії і Литви. 2) Узгідненне заграничної політики. 3) Роземні договори. 4) Узгідненне господарської політики. 5) Господарсько-торговельні договори. 6) Улекщення комунікаційні та [illegible] між сими трома державами. Польщі на конферен-

КРІЗА ПОЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Відбудована за допомогою антанти, головно Франції, Польща захопила в свої руки силу чужих земель з великими природними багацтвами. Від Німеччини Польща забрала плодючу хліборобську Познанщину і найліпшу частину Горішного Шлеску з вуглем, цинком і високо розвитою фабричною промисловістю. На сході Польща загарбала насильно Східну Галичину з нафтою, лісами і плодючою землею, далі Волинь та инші західно-українські землі і Білорусь з великими лісами та хліборобськими багацтвами. На своїх корінних землях Польща мала теж багато природніх достатків, вугілля, залізну руду, сіль, ліси, промисл і хліборобство.

Для иншого народу цих багацтв було б досить, щоб зі своєї держави зробити одну з найбагатійших країн світа. Для Польщі їх вистарчило на те, щоб за шість років господарювання докотитися до стану **постійної господарської крізи**, а своє населення довести до небувалого зубожіння і нужди. Польща, — це під економічним оглядом країна **безробіття,** зростаючого **занепаду і застою** на всіх полях народнього господарства.

Найновіші вістки потверджують цей стан польського господарства як у хліборобстві, так і у промислі і торговлі. **Селянська маса** доведена до крайної нужди. Земельний голод і брак оборотового капіталу не дають їй змоги розумно господарити і примушують її продавати за безцін злиденні плоди праці своїх рук. Ціни хліборобських продуктів і худоби низькі, а промислові вироби дорогі. Польський **промисл** від часу заведення нової валюти в повнім застою. Найвиразніше видно це на **копальнях вугля на Горішнім Шлеску.** Колись, за німецьких часів тут кипіла робота, тепер багато копалень цілком не працює. Загальна продукція вугля в Польщі за останній рік значно зменшилася. в той сам час, як польські копальні вугля закриваються, ціла Польща переповнюється все більше німецьким вуглям. Воно і дешевше і крім того Німці дають його на кредит. З того виходять такі дивогляди, що багато польських вугляних фірм, які зобовязалися доставити вугля за границю, замісць добувати його у власних копальнях, купує його у Німеччині і експортує за границю замісць власного. Так мало бути в останніх часах з доставами польського вугля для Англії.

Польський металевий промисл стоїть перед небезпекою постепенної ліквідації або переходу в чужі руки. Фабрики льокомотивів і ваґонів майже не працюють, бо через зменшення залізничого руху нема попиту за їх виробами. Машини для цукрових фабрих стоять без збуту, бо фабрикантам виплачується ліпше спроваджувати їх по дешевшій ціні і ще до того на кредит з Німеччини або Чехословаччини. Через застій будівельного промислу не можуть працювати всі ті фабрики, що доставляють металевих і инших матеріялів для будови. Переважна частина фабрик працює по пять днів на тиждень.

Дуже виразно відбиваеться господарський застій в Польщі на її заграничній торговлі. Польща чим раз менше вивозить власних товарів і чим раз більше спроваджує чужих товарів. За 1924 рік Польща ввезла на 212 міліонів золотих товару більше, ніж сама вивезла за кордон. Наслідком цього капітали відпливають закордон, а власні польські продукти остають без збуту. В деяких галузях торговлі вивіз зменшився катастрофічно. Так, напоиклад, вивіз ткацьких виробів, з яких жила велика части- [illegible] населення головно в лодзькій округі, зменшилася за 1924 рік на половину. Бавовняних виробів вивезено на 55% менше, а вовняних навіть на 65%. Вивіз сирого дерева зменшився на 64%, вивіз заліза на 67%. Через заборони і нездалу орґанізацію дуже незначний був теж, як на таку хліборобську країну, вивіз збіжжа, худоби і инших хліборобських продуктів.

В останніх часах на польський вивіз товарів звалилися нові перешкоди. Скінчилося зобовязання Німеччини пускати до себе без цла вироби польської частини Горішного Шлеску, отже вугіль, залізо і цинк. Німеччина не хоче згодитися далі на такий привілей для Польщі. Через те між Польщею і Німеччиною прийшло при кінці червня до цлової „війни". Німеччина не пускає до себе польських товарів, а Польща німецьких. Що-правда, одночасно ведуться німецько-польські торговельні переговори, але в кожнім разі вони принесуть для Польщі обмеження дотеперішних прав вивозу. Польська продукція буде ще більше ніж вивезено. В біжучім ній збут.

Одночасно пливуть широкою струєю гроші з Польщі за кордон за **імпортовані** (вважені) **товари.** Довіз з чужих продуктів постійно зростає. За 1924 рік привезено до Польщі товарів на чверть міліярда золотих більше, ніж вивезено В біжучім році надвишка довозу над вивозом виносила в січні 65 міліонів золотих, в березні 70 міліонів. При тих невеличких капіталах, якими розпоряджає Польща, відплив таких сум за кордон побільшує загальний брак гроша і матеріяльну тісноту. Наскільки Польща попадає в чим раз більшу залежність від чужого довозу, видно зі слідуючого зіставлення деяких цифр довозу за перше чвертьрічча минулого і цього року. В цьому році Польща ввезла, наприклад, за перше чвертьрічча десять разів більше муки, як за тойсам час минулого року. Вівса ввезено до Польщі за згаданий період минулого року 39 тон цього року 27,-252 тони! З фабричних виробів ввезено до Польщі в минулім році за перші три місяці обуви за 3,3 міліни золотих. В цьому році за тойсам час за 10,1 міліона, одіжи в минулім році за 2, 96 міліонів, в цьому році за 13, 34 міліони, вовняних матерій в минулім році за 3.64 міліони, в цьому році за 6,86 міліонів, бавовняних матерій в минулім році за 10,5 міліонів, в цьому році за 21,06 міліонів і т. д.

Польща ввозить не тільки збіжжа, овочі, товщі і всякі засоби поживи, але крім того силу предметів розкоші, як шовки, жіночі одяги, перфуми та багато инших предметів для вигоди найбагатшої частини населення. Польща дбала завсіди про вигоду своїх панів. В травні цього року Польща піднесла значно мито на довіз цілого ряду товарів, щоб тим способом спинити трохи залив Польщі чужим крамом. Цікаво, що власне ціла маса предметів розкоші лишилася при цій підвищці цілком недіткнена, як вина, лікери, перфуми, шовки, автомобілі і т. и. Отже, ці товари можна й далі довозити до Польщі по давніх цінах, за те підвищено в декілька разів мито за ріжні предмети необхідної конечности, без довозу яких не можна обійтися. За них населенню прийдеться тепер платити без порівнання вищі ціни. Цей на перший погляд незрозумілий в демократичній державі дивогляд треба пояснити собі так, що всі предмети розкоші доставляє Польщі головно Франція, яку польський уряд не хотів собі зражувати підвишкою мита, за те предмети загального ужитку йдуть у [illegible] якою Польща не потрібує панькатися. А платити за ці дипльоматичні чемности прийдеться широким масам населення.

Під натиском економічної крізи в Польщі стогне сільське і міське населення. Наслідком цього росте **еміґраційний рух.** Жиди виїздять масово до Палестини, а безробітна маса зарібників, між ними безліч наших людей, виїздить цілими залізничими потягами до Франції і инших европейських країн та запродується там на тяжкі роботи серед найстрашніших умов.

Польська преса нарікає на уряд за господарську крізу. Нарікають і опозиційні посли у варшавськім соймі. Але на нарікannях справа кінчається. Щоб ділом взятися за уздоровлення економічних відносин і допомогти населенню вирватися з нужди, на те в керманичів польської державної політики за патріотичною боротьбою з „внутрішним ворогом — національними „меншостями", нема ні охоти ні сили.

В. К.

ПОДЯКИ

Я низше підписана членкиня, 77 від. У. Н. Союза складаю найсердечнійшу подяку Головному Урядови У. Н. Союза і комісії просьб і скарг та всім делеґатам і делеґаткам Головної 16. Конвенції У. Н. Союза за уділенне мені запомоги в сумі $50.00 з фонду запомогового, заразом дякую і нашому делеґатови А. Волошинови за це, що представив моє прикре положенне Головній Конвенції. Се була велика поміч для мене.

А тепер кличу до тих, що ще не належать до нашого товариства: Вступайте, поки час, щоби не було запізно! Біда не спить; не знаємо, що завтра буде, що може статися.

Аґнішка Станько.

Складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за допомогу в сумі $50, яка стала мені, тяжко хорій від 8 літ, у великій пригоді.

Нехай Господь Бог заплатить У. Н. Союзови сторицею, а Ви, Браття і Сестри, горніться до нього з усіх сторін, міст і місточок, аби У. Н. Союз став ще більшою силою, і щоб міг давати поміч усім потребуючим землякам.

Анна Дороцька, Шикаго, Ілл.

Г. Михалюньо.

ДЕЗЕРТИР.

Там за селом невольний бій…
Гремить гарматний грім, гуде…
На кількасот наших Стрільців
Галерська армія іде.
Градом густим кулі падуть
На рідкі лави, на рови…
А наші ставлять голу грудь,
Не жаль життя їм ні крови…
Наші гармати вже мовчать,
Не стало бач стрілень для них,
Ані патронів звідки взять,
Останній кулемет притих…
Лютує смерть… То тут, то там
Паде герой неначе сніп…
„— Набоїв скоро дайте нам!" —
Лунають крики розпучні.
— „Нема! Нема!" — Стиснувши кріс
Стрілець рішився вмерти тут…
Нарешті закурився ліс…
Галерці на пробій ідуть!…
Якаж їх сила! Яка тьма!
На горстку наших паде жах…
В ровах вчинилась метушня
І похилився рідний стяг…
— — — — — — — — — —
В селі трівога, лемент, крик…
— „Тяжкі на нас грядуть часи…
Боже єдиний і великий
Ратуй же наших і спаси!" —
Он-там в хатиночці малій
Перед Розпятієм Христа
Старець коліна гне свої
Молитву шепотять уста.
На лиці біль розливсь сумний
А слеза з ока кап та кап…
Там у бою його сини
Петро, Микола і Остап.
Нараз під хатою стук… стук…
Старий поглянув до дверий…
Урвався святий молитви звук.
— „Миколо! Сину! Ти живий?!" —
— Ой тату! Пекло там і смерть…
Не сила вдержатись було…
Я ледви втік Сховайте ґвер! —
В батька нахмарилось чоло…
— Ти дезертир? Ти трус? Ти втік?
А честь твоя, присяга де?!
Проклятття тобі з роду в рід
По віки вічні хай буде! —
— Ти не герой, — ти раб і черв…
Зрадив братів і хоругов…
Я не твій батько від тепер…
Ганьбу твою змие лиш кров…
І грізно, страшно пролунав
Старого голос наче грім…
Син кріс мерщій з землі підняв
І побіг своїм на вздогін…
— — — — — — — — — —
Над крутим берегом Дністра
Він славну смерть собі знайшов.
На його гробі що весни
[illegible]

ДОПИСІ.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

На поміч рідному селу.

Щоби бодай в части помогти свому рідному селу, односільчани в Пасейку із села Вільшаниця Велика, повіт Золочів, зорганізували Запомоговий Комітет. Сей комітет вже зібрав і вислав до села на вдови і сироти і на Народній Дім слідуючі датки:

Члени комітету зложили: П. Борух 26.00, І. Борух 23.00, Г. Бойко 9.00, І. Цімко 12.00, Г. Цімко 14.00, Л. Ховзун 14.00, А. Ховзун 6.00, П. Гук 19.50, І. Гук 16..65, А. Гук 7.50, А. Галатин 7.00, Л. Гайовий 3.00, І. Квасниця 22.50, Й. Кашалаба 21.00, В. Коваль 2.00, І. Костецький 2.00, І. Побережний 5.00, Й. Смолин 5.00, С. Свиріпа 8.00, П. Шнайдер 15.00, І. Терещук 1.00, О. Воловець 10.00, В. Волошин 5.00, Г. Волошин 12.00, О. Зибар 14.00, Я. Зубар 12.80, І. Зубар 10.00, Г. Зубар 9.00, М. Пелех 10.00, Т. Свистун 5.00, П. Кобзар 8.00, С. Гук 11.00, Т. Цімко 4.00, С. Цімко 1.00, П. Паращук 6.00, В. Хміль 4.00, К. Кобзар 5.00, П. Головачук 1.50, А. Пройчик 2.00, О. Данилюк 6.00, Г. Копач 5.00. — Разом $380.45.

В ту суму входять добровільні жертви на зборах і коляди.

На лісти зібрано від симпатиків як слідує:

Зложили добродії: Н. Смага 7.00, А. Романів 6.00, М. Мельник 6.00, Й. Гаврилів 5.00, Т. Панасюк 5.00, В. Малецький 4.00, М. Кметь 3.00, по 2.00 зложили: А. Ткачук, Т. Гладкий, Д. Білах, З. Непик, М. Гуцуляк, М. Шеремета, М. Вихопень, В. Кезковскі, А. Зарічний, Ю. Мановіта, Й. Квін, А. Сороковський 1.50; по долярови зложили: В. Мельничук, І. Биковський, І. Шуліґа, С. Любарський, М. Долішний, І. Бабирад, Г. Цільник, П. Закутинський, С. Гладкий, Й. Давидович, Н. Гаврилів, Й. Маркитевич, Ю. Панасюк, В. Цільник, З. Цьвик, Т. Дяковський, І. Різак, А. Кабаш, І. Галамон, Т. Каріка, Ф. Похневич, Д. Гавкін, Стайн, С. Заляцкі, Ф. Гаре, Т. Похна, Г. Прокопчук, Н. Галабурда, В. Фрак, В. Покутицький, В. Гиренц, С. Дайч, Г. Сіда, С. Пальма, Р. Мира, К. Брос, С. Крамер, Й. Ленц, С. Стайн, Н. Шміт, К. Судоль, Т. Данисевич, П. Судоль, І. Обскі, Л. Вайнслер, К. Ігорн, А. Биркач, І. Дрімба. По 50 центів зложили: І. Василик, Г. Савків, Д. Артишук, Д. Смеркло, О. Куйбіда, Д. Фенканин, П. Мікула, В. Кучкуда, П. Кузбит, Г. Зьвір, Й. Смолінський, В. Василишин, Й. Шведчук, П. Кузів, Г. Черен, Л. Соломон, К. Кронес, С. Берстон, Й. Стайн, М. Гольд, К. Дуда, П. Смолроз, А. Домбровскі, П. Бел, В. Тромел, В. Фрід, Ф. Фріц, С. Ярош, Й. Мілер, Г. Дабе, М. Чілі, М. Сторей, Р. Крамер, М. Коген, М. Сегетман, З. Миханюк, Т. Ящик, А Москва, П. Суханич, С. Лабовський, І. Тамачко, Е. Любомірський, Л. Бондарек, В. Мовнер, А. Коробчак, Я. Кобаль, Ю. Сівец, А. Вітек, С. Вархоляк, М. Ахніч, П. Фріск, Т. Ердос. Безіменних жертв вплинуло $18.46. На весілю в Насті Тарабас зібрав Т. Цімко 9.00, на хрестинах в Т. Цімка зібрав І. Квасниця 7.35, в Ню Йорку зібрав добродій В. Цільник 17.00, на сю суму зложили: В. Цільник 5.00, з Українського Н. Дому з 6-тої улиці 5.00, Н. Добрянський 2.00, по 1.00 жертвували: С. Абрагамовська, М. Возьняк, П. Литвинишин, Н. Паньчишин і М. Дідоха.

Разом всіх жертв зібраних на лісти є $185.30.

Загальний дохід з добровільних жертв і з підприємсть, устроюваних Комітетом представляється як слідує:

Члени комітету зложили	$380.45
Зібрано на лісти	185.30
Дохід з балю з дня 24. мая 1924	103.97
З представлення (Повернув із Сибірі) з дня 28. вересня 1924	163.15
З повторення вистави	25.00
Дохід з балю з дня 2. мая 1925	108.10
Процент з банку Н. і Трост Ко.	22.06
Разом всього доходу було	$988.03

Розходи Комітету були такі:

Вислано до села на руки Василя Волошина, касієра Комітету у Вільшаниці:	
На вдови і сироти в рідним селі	$280.00
На Народній Дім у Вільшаниці	600.00
Оплата за пересилки	56.20
Разом розходу було	$936.20
По відтягненню розходів від доходу остає на банковій кн.	$51.83

„Остальна сума призначена на бібліотеку Читальні Просвіти у Вільшаниці, на котру і Народній Дім записаний, котрий там будується і вже близко на викінченню.

Всім жертводавцям, а також всім тим, що займалися збірками, ми в імени наших братів в старім краю складаємо щиру подяку.

ЗА ВИДІЛ КОМІТЕТУ:
Петро Гук, предс.; **Ів. Гук,** кас.;
Йосиф Кашалаба, секр.

Тепер відзиваємось до всіх краянів з Вільшаниці Великої, котрі перебувають в Америці і просимо в імени голодуючих братів в нашім рідним селі: Зложіть свої жертви і поможіть голодуючим братам, а зробите велике діло. Ми тут в Пасейку вже робимо старання в тій цілі і сподіваємось, що і Ви не лишитесь позаду, як се було до- тепер, але ще і нас перевисшите своєю жертволюбивостю.

Всі жертви просимо слати на адресу:

John Huk, 624 Van Houten Ave., Passaic, N. J.,

або просто до села на руки касієра комітету Василя Волошина.

Хто хотів би засягнути якої інформації щодо справоздання або в якій іншій справі, прошу віднестись до секретаря комітету на адресу: Joseph Kashalaba, 683 Van Houten Ave., Passaic, N. J.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Поміч голодуючим в селі Купчинці, п. Тернопіль, Галичина.

Т-во Купчинці, яке істнує в Ню Йорку, постановило собі помагати родинному селу в його змаганнях культурно-освітних.

По світовій війні, яка знищила село зі всіх культурних добутків, які колись пишались у селі, ще і голод розпаношився.

Щоби хоч в части помогти збідованому селу, згадане Товариство вислало поміч стражадаючим від голоду на руки комітету, який звідси покликали до праці в селі Купчинцях. В склад комітету входять слідуючі громадяни: інж. А. Гладишовський, М. Качунь, Ст. Качунь, М. Демка і В. Косар.

Гроші вислано дня 28-го мая с. р. в сумі $100; оплата за пересилку 3 дол.

Було $66.26 з балю, який відбувся дня 2-го мая с. р., а $35 зложили: по 5 доларів Ст. Качунь, М. Мойсей, О. Савка, П. Король, М. Винник, В. Бурин і М. П. Білий. Разом жертвували $35.00; чистий прихід з балю $66.26. Усього $101.26.

Сі гроші вислано через Стенд. Банк 55 евеню Б, число переказу 25358.

Рівночасно згадане Товариство ухвалило на своїх чергових зборах дня 7-го червня виробити лісти до збирання жертв голодному селу, на які жертвували: на лісту ч. 1. по 5 дол. М. Винник і М. Рудик; по 1 дол. Б. Розенблят (євр.), М. Розенблят (євр.), А. Амброс (Поляк), І. Вишневскі (Поляк), Ф. Маркевич (Поляк), І. Олійник, Н. Боднарчук і Л. Гірка; по 50 цнт. І. Глоґовський, Г. Глоґовський і В. Клотковський (Поляк). Зібрано разом $19.50; збирав М. Винник.

На лісту ч. 2. по 5 дол. В. Бурин і М. Майдан; по 3 дол.: М. Голубович; по 1 дол.: Й. Кац, (Євр.) і В. Малек (Поляк); зібрано разом 15 дол. Збирав В. Бурин.

На лісту ч. 3. П. Дембіцький, 5 дол., Др. В. Борак 1 дол.; по 50 цнт.: І. Шкварок і Д. Завада; по 25 цнт. Ст. Бурдиян і І. Гладкий; зібрано разом $7.50. Збирав П. Дембіцький.

Ліста ч. 4.: Д. Польний і Н. Содомора по 2 дол.; І. Содомора 1 дол.; зібрано разом 5 дол. Збирав Ст. Качунь.

Ліста ч. 5. по 5 дол.: М. П. Білий, І. М. Кльоц, І. Левицький і Й. Бабяк; по 1 дол.: В. Стефанюк, Гр. Крамар, С. Буджак і Д. Орищак; по 50 цнт.: А. Стейн (євр.), І. Неґлер (євр.) і Ф. Нюфілд (євр.); Е. Левіцкі 10 ц.; зібрано разом $25.60. Збирав М. П. Білий.

Ліста ч. 6. Ст. Дембіцький 2 дол.

З ліст гроші зібрані в сумі $74.10 вислано (телеграфічно) дня 7-го липня с. р. через Укр. Інформаційне Бюро Василя Загаєвича 470 В. 23 Ст., Ню Йорк, в сумі 75 дол. Пересилка безплатно, тільки заплачено $3.50 дол. за каблеграму. Вислано поміч для голодуючих в рідному селу в сумі $175.00; оплата за пересилку $6.50. Загальна сума 181.50.

Всім жертводавцям щиру подяку складає Виділ Товариства.

В. Бурин, предсідатель;
М. Винник, секретар.

ДОПИСІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На поміч голодним.

Тутешне товариство Запорожська Січ одержало отсе письмо:

Львів дня 26. червня 1925.

До Хвального Товариства „Запорожська Січ" в Ню Йорку, відділ 117.

Надіслані Вами двадцять долярів через Земельний Банк Гіпотечний для голодуючих ми одержали. Складаємо Вам щиру подяку за те, що в тяжку хвилину Ви приходите з допомогою старому краєви, що голос розпуки, який несеться з наших голодуючих сіл знайшов у Вас відгук. Ставши до поратунку голодним, Ваше Хвальне Товариство піддержує традиції давної Січи Запорожської, яка завжди ставала до допомоги і оборони всіх визискуваних, голодуючих і принижених. Ваша лепта накормить голодуючих, заспокоїть тугу батьків, осушить сльози дітий. — В кінці голодової акції надішлемо Вам докладний звіт про розділ зібраних пожертв.

З пошаною

КРАЄВИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ „ГОЛОДНОМУ СЕЛУ".

ЛЕЙКВУД, ОГАЙО.

На поміч читальні в Стубельци, повіт Перемишль.

Року 1922, громадяни села Стубельця, перемиського повіту, написали лист з просьбою до нас, своїх односільчан, щоби ми їм прийшли з помочу у відбудові війною знищеної читальні Просвіти, котра була осередком гуртовання як молодих так старших, котра богато помогла в піднесенню освіти серед громадян нашого села. Страшна війна не щадила нічого, не пощадила і того, дорогого всім дому. Післявоєнне лихоліття, неврожай і загальне зубожінне не позволяє поправити навіть особистих інтересів, не то загальних. Ми, уваглядняючи їх просьбу, зробили баль 1922 року, котрий нам приніс 33.00 доляри. Ми Стубельчани, котрих є лиш 8-мох, зложили: Іван Бабяк, Мих. Бабяк, Фр. Віркінковський, І. Дзяд, Мих. Дзяд, Ів. Цьвек, Гр. Цьвек і Дм. Клек по $5.00, разом $40.00. З посторонніх зложили: Іван Броварний, Йосиф Орлинський і Анна Підлужна по $2.00; Мих. Павлуцький $1.00, разом $7.00. Так що 1922 року ми вислали 80.00 долярів до села Стубельця, з котрих 20 дол. пропало, а дійшло тілько 60.00.

За тих 50 дол. вони поставили зруб і накрили, але докінчити не було чим. Тому послідної весни вони звернулися з просьбою до нас ще раз. Нас є тут лиш шістьох тепер і власними силами помогти не можемо, тому ми постановили урядити ще один баль на користь читальні, з котрого ми отримали $53.60, а зложили: Ан. Підлушна, Дм. Малецький і Пав. Баривка по $2.00; Олекса Гриценяк, М. Куцюк, С. Яремко, М. Орлинська, П. Бучинський, М. Соха, Ол. Момрик, М. Потихач, Ан. Салук, Т. Бучинська, М. Колодій, Ст. Лихва, Вас. Бзовий, Ів. Денеґа, І. Кинайлюк, М. Гудима, Кость Кузда, Каз. Кшановський, В. Демко і М. Яґело по $1.00; Мих. Морґан 40 ц., разом $26.40. — І сим разом післали ми їм 80 долярів через банк.

Усім жертводавцям і всім, котрі не жалували старання і труду, складає сердечну подяку,

Комітет.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Подаю до загального відома всім жертводавцям, що гроші, які я вбирав на читальню Просвіти ім. І. Франка в Москалівці, повіт Косів, вислав я на руки голови читальні Николи Тимкова.

Жертви зложили: А. Романів $5.00; по $3.00: В. Лелет і В. Юсипчук; И. Шведюк $2.00; по $1.00: В. Балаґурак, В. Библюк, З. Нетик, І. Джуранюк і П. Мартинюк; по 50 ц.: О. Свитак, Н. Кинайлюк і П. Юсипчук; по 25 ц.: Д. Балаґурак і Т. Мухній. Разом $20.00.

Гроші сі вислано через Мокрай Бродерс Банкерс, 150 2-га ул., Пасейк, Н. Дж., число посвідки 17314. Кошта пересилки в сумі $1.75 оплатив низше підписаний.

За одержані гроші виділ читальні Просвіти складає всім жертводавцям щиру подяку. Я від себе також дякую всім жертводавцям, що помимо тяжких обставин робітника в Америці не жалували своєї лепти на народню ціль.

Василь Юсипчук.

ЧЕРВОНІ КИТАЙЦІ.

Кілька тисяч проживаючих в Москві Китайців уладило велике маніфестаційне віче проти варварської політики чужих держав в Китаю, а з осібна проти масакри китайських студентів японськими і анґлійськими поліцаями в Шанґаю. Маніфестанти ухвалили випустити відозву до робітників всього світа з протестом проти злочинств західних европейських держав в Китаю.

ЯК ПОПУЛЯРИЗУЄТЬСЯ УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ В АМЕРИЦІ.

Хто не заробляє на українській пісні та хто не присвоює її собі? От, підійдіть лиш до якого більшого американського водвілю. Читаєте в програмі, що там будуть співати „Джіпсі Сонґс" (циганські пісні). Знаєте, які? Пійдіть лише та послухайте. Вийде вам чотири „малоросійських Єврейчиків" на сцену, повбираних в якусь московськб - українсько - циганську мішанину (богато червоного!) та перекручують, аж вуха ріже, наші пречудні народні пісні. Се „Джіпсі Сонґс"". Або пійдіть на „Іст-сайд" в Ню Йорку, на долині міста. Чуєте, з якогось склепу з фоноґрафами розносяться мельодії українських пісень. Вступаєте і кажете показати собі українські кружки. „Гват ду ю кол ит? Юкаріно?" — „Но, Юкраініен" кажете. — — Юкраініен? Юкраініен? О! О! Єс! Ві гев найс Полиш сонґс енд денсес. О! Єс! пліз! детс Полиш денс — „коломайка" ес! вері джойфул! найс Полиш денс! енд гір є Рошен сонґ „Реве та стогне" сенґ бай феймаз Рашен тенор Кaценко!" — І так вам натичать тих „польських" та московських пісень, — а все те наш народній скарб, а все йде на чужу славу!

Недавно знов появився в продажі новий винахід: рольки на автоматичні пяна. І знов таса-ма історія. Чуєте, пяна грають українські мельодії, а коли спитаєте за них, дістанете відповідь, що се... „найс Полиш," або „Рашин сонґс". Проворні Полячки та російські Жидки роблять бизнес на українських мельодіях, пускаючи їх в обіг як польські і московські. Отак Україна ще й на чужині служить ворогам. А причина того? Наша власна неповорушність. Чужі беруть наше і торгують ним як своїм, а нам остає дуля... А потім плачемо, що нас у світі не знають, лиш наших ворогів. Розуміється, що так!

Добре длятого, що знайшлася фірма, що стала продукувати українські рольки на пяна як українські, ще і з українським текстом пісень, виписаним великими буквами побіч музичного тексту рольки. Сею фірмою, яка через се положила заслуги для популяризації українських пісень в Америці є Січовий Базар в Ню Йорку. Досі видала ся фірма 20 рольок з українськими мельодіями, приміром: Ще не вмерла Україна, Далека ти а близка нам, Верховино, Віють вітри, Взяв би я бандуру, В гаю зеленім, Скажи мені правду, Ой не ходи Грицю, Думка-коломийка, Шумка, Ми Гайдамаки, Гей там на горі, Там на горі сніг біленький, Стоїть гора висока, Ой у лузі, Їхав козак, Берізка, Владико неба і землі, та Місяцю ясний. — Ціна рольки 75 ц. або 1 доляр. Додати треба, що отсі рольки виконані справді артистично, не по партацьки. Се не диво, бо ноти зладив наш звісний музик, п. Мих. Гайворонський, а відіграв на рольку знаменитий пяніст п. Микола Стембер. Тому отсі рольки стоять о ціле небо висше українських рольок виданих Поляками та Жидами, яко „польські" або „російські".

„Січовому Базареви" належиться признаннє за се, що зarизикував на се коштовне підприємство для популяризації української мельодії. А то і в Америці треба боротися за своє. Ось недавно якийсь Жидок в Брукліні видав збірник міжнародніх пісень. Там поставив українські пісні так: „Коломийке (Чехословак); „Козачок" (Рашен) і т. п. Про українське нема ні згадки. Треба було до нього прийти і переконати, що се помилка, та щоби поспpавляв, що Жидок зробив і тепер всі ноти вийшли другим накладом вже поправлені на „Украініен". Так хай кождий Українець слідить за своїм. Коли яке видавництво або часопись напише замісць „Украініен", „Рашен", чи „Полиш", чи як, зараз треба протестувати, а найкрасше держатись засади „Свій до свого" — і попирати свої видання, не чужі, нераз нам ворожі.

Мирон Сурмач.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Н. Н., Бриджпорт, Па. — Вірш досить добре складений, але ще в дечому недомагає щодо форми. Щодо змісту його моральний змисл остільки невідповідний, що має на меті приучувати читачів до нарікань і плачів, а у нас того і так забогато, а замало завзяття, стійности та видержимости у боротьбі і праці.

Дописуватель, Йорклин, Дел. — Допись не надається до поміщення в газеті.

П. К., Ню Йорк, Н. Й. — Першої дописі не помістимо, бо в ній переказуєте лиш відомі річи, які вже богато разів були у Свободі.

Другої дописі не містимо теж, бо повна особистих зачіпок, яким не місце в газеті.

Ольга Кобилянська.

НЕНАВИДЖУ ПОЛЯКІВ.

(Уривок з повісти „Царівна").

Я ненавиджу Поляків вже від дай вродженою ненавистю і не вміла ніколи оставатися спокійною, коли говорила про них.

Бо Поляки угнітали і переслідували Українців цілими віками, копили, батожили мій нарід, розбивали його силу і висисали його кров, понижали і глумилися над ним, при кождій нагоді, накидували насильно своє панування, а до світла і висоти не допускали; орудуючи брудом і підлістю самі зростали, а тимчасом український нарід... О, Боже, Боже, де правда?

Але нехай утискають нас Поляки до скону; нехай видумують на нас пляни і заходи, котрі — що правда — шкодять нам богато, підтинають неодно життя, але яко націю нас затерти — це не вдасться їм ніколи! Ми сонна, лінива, вигідна сила, що до терпінь звикла, мов вязень до оков, однак подражнена раз до крови і введена в захват, зломить тиранську руку раз на завсіди. Коли тільки сотня частина мого народу відчуває так як я, то ми не згинемо! Я перенята його єством, мов рослина соняшним світлом, а коли хто так відчуває, той не загибає ніколи.

Осип Маковей.

КРИВДА АВРААМА ҐОЛЬДШТЕЙНА.

(Оповіданнє).

У кождім місті, котре дбає про свою честь, найбільше поважним домом є тюрма. Хто сьому не вірить, нехай приїде до нас і переконається. Половина містечка в руїнах, школи розвалені, церква ушкоджена, а тюрма ціла і ненарушена, навіть вікна не повибивані. Всі війська, всі народи, котрі в часі війни відвідали містечко і ріжними культурними способами старалися зробити з нього одну величезну кулу гною і румовища, пощадили тюрму і вартовими стерегли сю благородну інституцію, без котрої не можна обійтися ані в часах, коли один нарід другому назначує, чим він має бути, ані тоді, коли нарід сам себе означує.

Кождий, хто на сю тюрму дивиться, а ще більше той, хто мав честь у ній жити, мусить ударити чолом перед ґенієм Адольфа ректе Авраама Ґольдштейна сина Давидового, бо то він перший, ще перед роками, своїм умом зрозумів і серцем відчув велику потребу містечка в тюрмі і вибудував дім з такими пивницями на половину у землі, що суд зараз його найнив: партер на деякі бюра для себе, а пивниці на вязнів. На стіні появилася вивіска з написом: Ц. к. Сонд повятови — і дім доступив навіть тої чести, що був на образках, продаваних у містечку, як будинок гідний найбільшої уваги і що найменше повітової слави.

Раз відгадавши, що тюрма буде свята для всіх військ і народів, Ґольдштейн міг собі спокійно сидіти у Відні цілих шість років війни і не журитися нею. По шістьох роках, уже й по гостині большевиків у Галичині, Ґольдштейн вернувся з Відня до дому. В дорозі, вже в його любім краю трапилася йому немила пригода: вояки обтяли йому його прекрасну бороду, таку велику, що й біблійному Авраамови не сором булоб [illegible] щирим наміром ратифікувати істнуючий лад зі свого боку без найменшої перешкоди, тимчасом вояки так тяжко скривдили його! Він мав ґулю на голові — і красою своєї бороди, так сказатиб, надолужував з низу голови те, що на вершку голови було негарне, — тимчасом бороди не стало, а ґуля лишилася. Се виводило його довший час з рівноваги, можна навіть сказати: притупило його острий розум, бо він при всякій надумі мав звичай рукою гладити бороду, як повісмо, і тоді приходили йому в голову найкращі думки, а тепер не було на чім і руки сперти, бо по бороді тільки зруб лишився.

В домі Ґольдштейна в партері не було тепер суду, але тюрма в низу була повна людей. І то не яких-будь людей. У найбільшій комнаті був майже цілий український університет: шеф-лікар галицької армії, директор шпиталя, адвокат, священик, — не доставало ще фільософічного факультету, але кандидат на катедру був уже намічений. Були й слухачі, студенти і селяне. Ґольдштейн розумів, що його домови припала велика честь, але як погадав собі, що отсе вже шість років живуть люде в його домі і нікому на думку не приходить заплатити йому — все одно якими грішми: коронами, рублями, гривнями або марками, заболіло його в серці. Часи такі тяжкі, заробити годі, а ти відступай даремне свій дім на те, щоб не було революції! Служи своїм добром усім народам, усім державам, а вони тобі за те — обтинають бороду, котра сорок років росла собі без перепони...

Поки що Ґольдштейн спровадився сам до свого дому і ждав, чи здогадається хто принести йому гроші за наєм тюрми. Йому зовсім не відбирало сну те, що там в низу під ним томилося багато людей; навпаки, він зараз завів собі тихцем маленьку торговлю для вязнів, доставляв їм харчі, молока, чаю — так заробляв дещо. Він [illegible] які вязні приходили і які [illegible] ський факультет відводили на залізницю в окружну тюрму, як лікарів і адвоката пустили покищо на волю, як натомісць спроваджено багато инших злочинців, — ждав даремне кілька тижнів — грошей за комірне ніхто не приносив. Тоді він рішився упімнутися о свою кривду.

Пішов до начальника суду. Той вислухав Ґольдштейна досить спокійно, але відповів досить гнівно, стукаючи пальцем об якусь правничу книгу: — То, пне, не можна так, як ся пану здає, на писок... гм, гм..: то, пне, треба на письмі. Поки що, пне, суд не має ще своїх арештантів, бо тільки починає свою роботу... гм, гм... пне, ну, і треба контракт найму відновити. — Прошу, пне, пане Ґольдштейн, мені не перебивати, коли я говорю! — Так... гм, гм... пне. Тепер, пне, арешти займає військо, жандармерія... Гм, гм... і державна поліція, — отже, пне, за ними обовязок платити. А тепер, пне, прошу вийти, бо я маю роботу. Та-ак, пне!

Не було ради. Ґольдштейн вийшов. Пішов просто в казарми до військового команданта. Пан капітан полірував собі саме нігті на пальцях і був занятий найдовшим, китайським, виплеканим нігтем на мізильнім пальці, коли його чура застукав і дав знати:

— Пане капітане, Жид чекає

— За двері його! — крикнув капітан і навіть не повернув голови.

— Каже, що йому належиться чинш за арешт.

— За двері! — заревів капітан на всю комнату.

Він хоче поговорити.

— Зззза дверрі! — загремів капітан уже так страшно, що коли чура вибіг у передню комнату, Ґольдштейна вже не було.

Він не ждав, тільки з гнівом у серці ішов до жандармерії. От тепер для втихомирення думок булаб йому дуже придалася його борода, тимчасом він лише безнадійно вхопився за коротку щетину і вяло спустив руку в низ.

Командант польової жандармерії [illegible] навіть солодко, просив сідати, розвідав, хто він і за чим приходить, але потім почав немилу розмову.

— Пан Поляк?

— Ну, я Жид, але Поляк — відповів Гольдштейн скоро.

— Польський патріот?

— Ну, най буде і патріот!

— Маєте сина?

— Маю трьох.

— Служили при нашім війську?

— Ні.

— А що ви доброго зробили для вітчини, котра принесла вам свободу і лад? Дали може гроші на позичку відродження?

— Ні ще!

— От бачите! Нічого ще для вітчини не зробили, але за ті арештантські нори, де я не держав би своєї собаки, жадаєте вже заплати. Навіть такої малої жертви не хочете зложити на престолі вітчини. Чи перед нашим приходом заплатив вам хто за арешти? Правда, що ніхто? А від нас жадаєте... Такого патріота ми не забуваємо... Врешті, ми відходимо звідси за кілька днів і всі наші справи передаємо державній поліції, котрій я скажу і про арешт і про ваш патріотизм. Моє поважання!

Ґольдштейн відчув цілим серцем, що ще не зробив для нової вітчини нічого доброго, одначе не міг зрозуміти, чому стільки патріотів заробляє на патріотизмі, а він має тратити?

Налякала його погроза, що поліція буде знати про його байдужність до вітчини і він пішов чим-скорше до начальника поліції, поки ще той не дізнався нічого від команданта жандармерії.

Начальник поліції був відомий, як великий антисеміт. Але він ненавидів тільки Жидів мущин і старі Жидівки, зате молоді Жидівки, і до того гарні, навіть дуже любив. Ґольдштейн чув уже про се, але свою справу уважав такою чистою і свою кривду — такою великою, що мав відвагу говорити про неї і з найбільшим антисемітом.

Двері до пана начальника були в горішній частині скляні і [illegible] папері було стільки дір, що хто не хотів, міг усе бачити, що ділося в комнаті. І Ґольдштейн побачив, що начальник переслухував саме молоду Сальцю Померанц — і то переслухував якось так дивно, що вона нічого не боялася. Навпаки, виявляла велику відвагу і соромливість. Протоколу не писалося... Це обурило правовірного Авраама так, що він аж відступив від дверей, сплюнув на поміст, по хвилині закашляв і ще по хвилині застукав до дверей. Тим способом хотів він остерегти пана начальника, щоби перервав урядування із Сальцею і почав з ним. Ізза дверей почув дійсно: „Прошу!"

Ґольдштейн увійшов і счудувався, не заставши дівчини в комнаті, — очевидно, вийшла в другі двері. Він розглядався навкруги, коли начальник спитав його грізно:

— Умієте читати по польськи?

— Умію.

— Що тут стоїть написано?

І показав на великий друкований напис, прибитий на стіні: „Полагодь скоро свою справу і будь здоров! Не забирай дорогого часу!"

Ґольдштейн прочитав і успокоїв пана начальника: — Ну, ну, я зараз!

Але те „зараз" було за довге і начальник, як тільки змміркував з перших слів Ґольдштейна, чого він хоче, відправив його словами: — Ми за арешти нічого не платимо. Нехай платять ті, що в них сидять. Як би не було їх, то й ваші арешти нікому не були би потрібні. Я ще не маю фондів на такі цілі. Колись, як дістану, то подумаю а тепер будьте здорові! У мене час дорогий...

На нині мав Ґольдштейн уже досить своїх заходів. Ніде йому не повелося. Але як чоловік з діда-прадіда розумний, він не нарікав на це перед ніким, тільки у своїм нутрі сердився без міри. Як не сердитися, коли нема правди на світі?!

По тижні він зайшов до директора шпиталю. Ніщо инше, тільки недостача бороди, а че[illegible] сунула йому сю лукаву думку. Лікар сидів у своїй комнаті, в білім халаті, з великими круглими окулярами в роговій оправі на носі, і вирізував пилочкою листки на дощинці, — робив касетку для жінки на іменини. Зі своїми довгими вусами він виглядав дуже ґрізно, але в серці своїм був добряга, тільки що дуже скорий і палкий.

Довідавшись, що Ґольдштейн приходить до нього не за лікарською порадою, він робив далі свою роботу і слухав.

— Пан доктор мешкали у моїм домі цілий місяць.

— Коли? — здивувався лікар.

— Ну, тепер в осени. Не гнівайтеся, то було в арешті в моїм домі.

— Ага! — зрозумів лікар і зробив великі очі.

— Тепер вийшло таке право, що хто сидить, той платить чинш. Так казав начальник поліції.

Щось уже лікаря вкололо, бо він покинув роботу і встав. — Я — каже — про се не чув. Але знаєте що, пане Ґольдштейн? Я вашої кривди не хочу, а що грошей не маю, то за арешт витну вам безплатно сліпу кишку.

Ґольдштейн відступився назад.

— Ну, на що витинати? Я здоров.

— То вирву вам задармо всі зуби.

— Пан доктор жартує.

— Ні, я не жартую. Плачу тим, чим можу. Як хочете, то я вам без інструментів вибю всі зуби.

Ґольдштейн відступив ще крок назад.

— Ах, чекайте! — скрикнув доктор радісно. — От ви на голові маєте ґулю. Я вам її зараз зоперую. Сідайте! Це буде найліпше!

І доктор ухопив якийсь ножик. Ґольдштейн не повірив добрим намірам лікаря і так скоро вийшов з комнати, що на порозі трохи не перевернувся. Уже в сінях скрикнув відважно: — Я йду зараз на поліцію! За що ви мене хочете різати? Я задармо не маю [illegible]

І пішов справді на поліцію. Заглянув обережно у віконце в дверях і побачив, що начальник щось диктує своєму писареви. Застукав і увійшов. Начальник встав скоренько:

— А це ви, пане Ґольдштейн, знову в справі арештів?

— Ну, доки я буду чекати? Ніхто не платить. Я не маю де зложити ані дров, ані картофель, бо всі пивниці заняті арештами, і я за то не маю ані феника. Ще мене хочуть різати.

— Хто хоче?

— Доктор. Не хотів заплатити за арешт, тільки...

— Бо він не має платити.

— Ну, то хто має платити? Суд ні, військо ні, жандармерія ні, поліція ні, арештанти ні, — що то за порядок?! То є кривда, то розбій на гладкій дорозі! Звідки я приходжу давати свій дім дармо на арешти?!

Начальник видивився ґрізно на Ґольдштейна і промовив страшно: — Ага-а: то ви та-ак? Добре! Отже, пане Ґольдштейн, дійшло до моєї відомости, що ви даєте арештантам харч, гербату і т. п. Значить, підпираєте революціонерів і большевиків. Крім того ви відважилися тут при мені образити наші власти. Ми не кривдимо і не розбиваємо нікого. Прийде час, заплатимо! — Сержант, відведіть сього пана зараз до арешту! А завтра приведете його сюди до протоколу.

Таким способом Адольф ректе Авраам Ґольдштейн попав у тюрму, котру сам вибудував, і замешкав не на горі, тільки у пивниці, на превеликий смуток його жінки і дітей та цілого роду Ґольдштейнів, Фуксів, Каців і инших свояків. Тут й рішився Авраам не жадати більше нічого за наєм, лише при найблизчій нагоді викинути арешти зі свого дому. І так містечко готово остатися без тюрми... Чи переживе воно сю катастрофу?...

Борис Пильняк.

ГОЛОД.

Всеволод Іванов оповідав, як рушили щурі, міліони щурів: „дерева росли зі щурів, зі щурів підіймалося сонце." Щурі бігли через поля, села і присілки. „Жирне, випасене ставало на деревах сонце. Випасеними животами висувалися хмари. Земля, як обгризена, а від землі до неба сухоребрий вітер. Від землі до неба прозора, голодна курява"... „Щурі бігали і все на південь." Тоді саме їх стали бити, щоби їсти. Били киями, камінням, давили колесами возів. „Над вечір у кожного, як пів воза." Заночували в полі. „Наївшися, Настя зготувала ще ринку і післала з нею Мирона на село, до матері." Вернувся рано і віддаючи ринку, сказав:

— „Мама ще просили"...

Щурі бігли через поля, села і присілки. У хаті, на селі, щурі дитині руки й ніс обгризли. „За писком щурів, не було чутно плачу матері." Потім прийшов „сельголова": полапав обгризену ручку дитини, накрив дитину ганчіркою і, сідаючи на лаву, промовив:

— „Протокол треба. Може ти сама обгризла. Виконком наказує, аби про всі такі випадки йому доносити."

„Оглянув високого, з роздутим тілом Мирона."

— „Ач, як розпасся! Може це ти обгриз? Мій обовязок — не вірити. Зновуж, для чогож щурові їсти людину?"

Потім рушили люди. „Жирне відгодоване ставало сонце. Випасеними животами висувалися хмари. Від землі до неба сухоребрий вітер." І була ще — тиша. Настя — „худа, з почорнілою шкірою і з вивернутими вогкими повіками" — казала Миронові:

— „Ти, Мироне, не показуйся. Здурманів мужик, особливо вночі — згрішить, убє... Ти схудни краще, схудни"...

— „Не можу я схуднути! — хрипів Мирон. — Не можу, бо кість таку маю. Чиж винен я, що? Тож і так їм так, що аби як, аби не дорікали. А тіло моє, — брехня! Вода, а не тіло! Ось, полапай тільки!"

— „Знаю. Звичайно. Деж може бути, щоб таке тіло? Алеж, хто повірить? Заріже! Не показуйся краще"...

Вже після того, як вигинули всі коні. „Шкіру з хомутів зїли."

„Раз Настя завернула з дороги і знайшла купу кінських кізяків під піском. Зішкробавши пальцем напів засохлу шкаралущу, поклякала Григорка:

— „Іди сюди... з вівсом"...

Вночі Миронові приснився врожай. Міцне, золоте колосся, важко висипувалось зпід рук і ніяк не давалось в долоні. Аж раптом те колосся наїжило свої рожеві вусики й полізло до горла. Тоді саме Мирон збудився й почув, як хтось облапує його ноги: від литок до пахвин і на відворот. Схопився і крикнув:

— „Хто тут?"...

„Зашелестів пісок. Хтось зник. Прокинулась Настя.

„В животі тисне.

— „Облапують... Тіло облапують...

— „Умру... Від кінського... Тисне мене... В животі, як камінь розпечений... Блювати, не блюю, а так млосно... Як би так що, то закоп...

— „Викопають...

„...Настя вмерла. Віраючи благала:

— „Хлібця... Хоч би тільки до уст приложити... Дай, Миронцю, присяйбіг... На один зуб... Кусничок... А потім умру і не скажу — так, чи не так...

— „...Поховаєш? — запитався Федько, відходячи.

„Осторонь на землі, звісивши під твердими жовтими зубами довгу тонку губу, сидів довгоголовий Григорко.

— „Відійди! — сказав Мирон. — Я поховаю...

Григорко порушив раменами попробував рукою дручок, що тримав між колінами і сказав:

— „Геть... Я сам... Я поховаю... Я колись хотів одружитися з нею... Геть...

„Під кущами, як голодні пси, горнулися гуртом підлітки.

„Григорко пхнув дручком і закричав:

— Геть мені звідси... Геть... Вишкірилися...

„Заки кричав, Мирон засунув за пазуху Насті руку, знайшов на тілі якийсь маленький твердий кавалбчик, вирвав і хотів заховати в кишеню. Григорко завважив і, підпираючися дручком підійшов ближче:

— „Кинь, Мироне, кажу тобі... Кинь... Моє...

„Григорко махнув дручком над самою головою Мирона і той, відступивши крок назад, кинув маленький чорненький хрестик. Григорко присунув його дручком до своїх ніг...

— „Геть... моє... сам поховаю... — пальці вгризались у куструбатий дручок, в очі не дивився.

„Мирон пішов не озираючися. Підлітки, тікаючи, кричали:

— „Зжере!...

„Жирне, відгодоване ставало на деревах сонце. Випасеними животами насувалися хмари. Земля, як обгризена. Від землі до неба сухоребрий вітер"...

З російського переклав
К. Поліщук.

ПРОСИТЬ ВІСТКИ ВІД ЧОЛОВІКА.

ІВАН ДОВГАНЮК з села Торговиці, повіт Товмач, в Галичині, виїхав до Америки в 1913 році і пробував деякий час в Торнерс Фолз (Мессечусетс), та від довшого часу не давав про себе ніякої відомости родині. Жінка Анна Довганюк з краю просить його, або хто-б знав про нього, подати її його адресу через Свободу.

В СПРАВІ ОРҐАНІЗАЦІЇ ДЯКО-УЧИТЕЛІВ.

Поклик до дяко-учителів в Злучених Державах.

Брак орґанізації дяко-учительського стану в Америці являється одною з найголовніших причин нашого прикрого матеріяльного, а ще більше морального положення. Без орґанізації не можливе нинішне скомпліковане життє суспільне; без орґанізації не осягне і наш стан тих цілий, до яких покликаний і не буде всилі сповнити своєї задачі для церкви і народа.

Дня 4. липня с. р. зібрався гурток дяко-учителів на зазив п. А. Лаврова, щоб застановитись над потребою і головними основами дяко - учительської орґанізації. Не тільки з вдоволеннєм, але з одушевленнєм принято думку. Говорено там не тільки про наше матеріяльне положеннє, але ще більшу увагу звернено на потребу згуртовання при орґанізації таких одиниць, які своїм знаннєм, характерностю і ревностю в праці стались би спосібними до сповнення своєї задачі.

Помагаючи нашому духовенству в праці на церковній ниві і на области просвітній та патріотичній, ми мусимо дати церкві і народови нашому робітників, що дорослиб до того великого завдання. Коли праця наша має мати вигляди на успіх, ми мусимо знати о тім, що лише в гармонії з нашим патріотичним духовенством ту ціль осягнути можемо.

Якщо маємо вимоги і очікуємо від нашої суспільности належного оцінення нашої праці, то мусимо тій суспільности дати щось справді вартісного.

Ті думки ми предложили в Сентрелії, Па., епископови Константинови Богачевському, котрий заявив, що плян такої орґанізації уважає корисним і конечним та обіцює зі свого боку як найгорячійще підперте.

Заохочені тим словом, ми звертаємось нині до всіх товаришів дяко-учителів, щоби зїхались, застановились над потребою і користями станової орґанізації та обдумали її основи й уложили статут.

Ззїзд сей відбудеся в Гейзелтон, Па., дня 29. і 30. липня с. р. До участи упрошено о. митрата д-ра Жука, пароха МекЕду, Па., і адвоката д-ра Івана Сквіра з МекЕду, Па., яко правного дорадника.

Порядок зборів буде такий:

1) Торжеств. Служба Божа о призванне помочі св. Духа і парастас за померших товаришів у місцевій церкві при 74 LAUREL ST., о 9. годині рано.

2) Привитаннє від кружка основателів, скликуючих збори.

3) Привитаннє від духовенства, — о. митрат др. Жук.

4) Привитаннє д-ра Ів. Сквіра.

5) Наради в справі орґанізації і вироблення статута.

Заснованнє фонду запомогового.

Хто з пп. Товаришів не міг би явитись на зборах, нехай негайно зголоситься до А. Лаврова, 245 S. Vak St., Mt. Carmel, Pa. для реґістрації.

Комітет.

ЧОЛОВІК, ЩО НЕ ЖАЛУЄ СВОЄЇ КРОВИ.

В одній з лондонських лічниць є чоловік назвиском Файблс, який вже 44 разів віддав по три чверти літра своєї крови для ратовання ближних. Він від пяти років є на кождий заклик лікарів готовий віддати свою кров зовсім безплатно, кажучи, що це одинокий спосіб, в який він може бути помічним. За це іменовано його досмертним почесним директором лічниці.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цнт., коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 днів перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися новоіших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".